

תפילות יום כפור

איך נתכוון לתפילת הימים הנוראים? קובץ ראשון הופץ על ראש השנה, וקובץ זה נועד להשלים, ואף להיות עצמאי למי שלא מחזיק את הקובץ הראשון.

מעבר לשופר והמזמור שקוראים ערב ובוקר, מה נוכל לעשות כדי שלא נרגיש שבית הכנסת הפך בראש השנה לבית אופרה או מתנ"ס לשירה בציבור? מטרת הקובץ הזה איננה להחזיר בתשובה, אלא לשנות את הרגשת העומד בבית הכנסת מול ספר עבה מלא וגדוש פרקים שלמים שקשה להתחבר אליהם. מי מבין את התפתלות הקליר בנסיונו הנואש גם לחרוז, גם לאגן את משקל השירה, גם לצקת תוכן מקורי - בשפת עבר - לבקשת סליחה מרבון העולם?

משימתנו הראשונה איפוא היא שנבין קצת את מוצא פינו, גם כי ברור שלא נוכל לעמוד בקצב החזן והקהל אשר יקראו או ישירו קטעים במהירות שאיננה מאפשרת לנו לחשוב על התוכן. לאותו חזן יש תפקיד נוסף: להביע את תפילתנו-תפילתו בצורה המתקבלת בשמים. לא כצפצוף הזרזיר שאין איש יודע אם יש לו פירוש בכלל, אלא כמשפטים בנויים לפי הדקדוק שאנחנו מבינים. ואם הוא אינו מבין את אשר הוא קורא, אז לפחות ננסה לעזור לו לקרוא ולחבר את הדברים **כאילו** הוא קורא יפה, ולפחות הקהל יתחבר בזה לתפילתו.

לכן מוגש בזה אוסף תפילות המיוחדות לימים הנוראים, ערוכות על הדף להקל על הקריאה וההבנה. תפילות ופיוטים שקוראים רק פעם אחת בשנה בדרך כלל הושמטו, ולכן נשארו עם החשובות יותר: העמידה, פיוטים שחוזרים לפחות פעמיים ביום כפור וכד'. לא אנסה להסביר את המילים או 'לתרגם' לעברית קלה בת ימינו, כי הרוצה להעמיק יכול לפנות למחוזרים שעוסקים בכך, החל מן הכרכים המכובדים של **גולדשמידט**, **וינגרטן**, **בירנבוים** [אנגלית] ואחרים, וכלה ב**רינת ישראל** השווה לכל נפש. הקפדנו לצמצם את הקובץ כאשר תפילות 'כל השנה' כבר טופלו בספרים אחרים, ובפרט בסידורי 'ושננתם'.

פיוטים רבים נכתבו על ידי חזנים שחשבו על דרך שהקהל יקשיב לקולם הערב. לעתים קהילות הוסיפו שיש לפתוח את ארון הקודש, ובכך למשוך תשומת לב לפיוט. כאשר היה מנהג לעמוד בשעת פתיחת ההיכל, הדבר שירת אותם, ונוצר רושם שהפיוט שלהם חשוב יותר מאחרים, גם כאשר רבים לא הבינו את הפיוט, וודאי לא ידעו מה מיוחד בו: אולי רק המנגינה. פיוטים רבים התעוותו במשך השנים, עד כדי קושי של ממש להבין מה הקשר בין משפט אחד ובין חברו שקדם לו.

בסוף הקובץ תמצאו קובץ 'בנעימה קדושה' להבנת התפילות, וכן יש בו מעט עצות לחזן למען ציבור השומעים, שיוכלו גם הם להבין את התפילה. ולמי שמצאו חן בעיניו העריכה וההערות, כדאי להעזר גם כל השנה בסידורי 'ושננתם'.

אליהוא שנון, קב' סעד, fpzevo@gmail.com - אלול תשפ"ד

- הקדמה.....א
- עמידה לערבית, שחרית, מוסף ומנחה...ג
- הוספות לערבית ושחרית.....יא
- הוספות למוסף:
- תפלה לחזן.....יג
- פיוטים לחזרת צליח הצבור.....יג
- עמידה לנעילה.....יט
- בנעימה קדושה.....כה

• הסימן = משמש להדגיש שיש הקבלה, והיא נמצאת בתפילות במקום ששורה שלמה מקבילה לשורה השלמה שלפניה, או שבאמצע שורה ששני חצאיה מקבילים זה לזה. לא סומנו המקבילות בפסוקי המקרא.

• גרסה מעודכנת של הקובץ הזה נמצאת במרשתת באתר המחבר:

<http://www1.saad.org.il/elihu/tefillah/tefillah.html>

באתר נמצאים קבצים אחרים הקשורים לתפלות כל השנה, כגון עזרים לחזן ולכהנים, הלל, הושענות, וידוי מעשרות, אקדמות, ברכת המזון מוגדלת ועוד.

* * * * *

עמידה ליום כפור

לערבית, לשחרית ולמנחה, וגם למוסף.

אֲדַנִּי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
 אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק, וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב.
 הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיּוֹן,
 גּוֹמֵל חַסְדִּים טוֹבִים, וְקוֹנֵה הַכֹּל, וְזוֹכֵר חַסְדֵי אֲבוֹת,
 וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה.

זָכַרְנוּ לְחַיִּים, מִלֶּךְ חֶפְצָן בְּחַיִּים,
 וְכַתְּבָנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים, לְמַעַן אֱלֹהִים חַיִּים.

מִלֶּךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמְגַן. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְגַן אַבְרָהָם.

אַתָּה גְּבוּר לְעוֹלָם, אֲדֹנָי, מְחַיֶּה מֵתִים אַתָּה,
 רַב לְהוֹשִׁיעַ מוֹרִיד הַטָּל,
 מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים,
 סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, וּמְתִיר אֲסוּרִים,
 וּמְקַיֵּם אַמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפְרַיִם,
 מִי כְמוֹךָ בְּעַל גְּבוּרוֹת? =
 וּמִי דוֹמֶה לָּךְ, מִלֶּךְ מְמִית וּמְחַיֶּה וּמְצַמֵּחַ יְשׁוּעָה?

מִי כְמוֹךָ, אֵב הַרְחָמִים? זוֹכֵר יְצוּרֵי לְחַיִּים בְּרַחֲמִים.

וְנֹאמֵן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְחַיֶּה הַמֵּתִים.

אַתָּה קְדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ וְקְדוּשֵׁים בְּכָל-יוֹם יְהִלְלוּךָ סְלָה.

וּבְכֵן, תֵּן פְּחָדְךָ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, עַל-כָּל-מַעֲשֶׂיךָ,
 וְאִימָתְךָ עַל-כָּל-מַה שֶּׁבְּרָאתָ.
 וַיִּירָאוּךָ כָּל-הַמַּעֲשִׂים, וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְפָנֶיךָ כָּל-הַבְּרוּאִים,
 וַיַּעֲשׂוּ כָל־מַצְוָתְךָ אַחַת לְעֵשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבְבָם שְׁלֵם.
 כְּמוֹ שֶׁיִּדְעֵנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, שֶׁהַשְּׁלֵטוֹן לְפָנֶיךָ, עוֹ בְיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינְךָ,
 וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל-כָּל-מַה שֶּׁבְּרָאתָ.
 וּבְכֵן, תֵּן כְּבוֹד, יְיָ, לְעַמְּךָ, תְּהִלָּה לִירְאֵיךָ, וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ,
 וּפְתַח-חוֹן-פֶּה לְמִיחְלִים לָּךְ, שְׁמֵחָה לְאַרְצְךָ וְשִׁשׁוֹן לְעִירְךָ,
 וְצַמִּיחַת קֶרֶן לְדוֹד עַבְדְּךָ, וְעַרִיכְתָּ-נָר לְבֶן-יִשְׂרָאֵל מְשִׁיחְךָ –
 בְּמַהֲרָה בִּימֵינוּ.

וּבְכֵן, צְדִיקִים יֵרְאוּ וַיִּשְׁמְחוּ, וַיִּשְׂרִים יַעֲלִזוּ, וְחַסִּידִים בְּרַנָּה יִגִּילוּ,
 וְעוֹלָתְךָ תִּקְפֹץ-פִּיהָ, וְכָל-הַרְשָׁעָה כָּלָה כְּעָשָׂן תִּכְלָה,
 כִּי תַעֲבִיר מִמְּשַׁלַּת זְדוֹן מִן-הָאָרֶץ.

וּתְמַלֵּךְ אַתָּה, יְיָ, לְבַדְּךָ עַל-כָּל-מַעֲשֶׂיךָ – בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ,

ובירושלים עיר קדשך. כפתוב בדברי קדשך: ימלך יהוה לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה.

קדוש אתה ונורא שמך, ואין אלוה מבלעדיך. ככתוב: ויגבה יהוה צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה. ברוך אתה יי, המלך הקדוש.

אתה בחרתנו מכל העמים, אהבת אותנו ורצית בנו, ורוממתנו מכל הלשונות, וקדשתנו במצותיך, וקרבנתנו מלפנו לעבודתך, ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת.

ותתן לנו, יי אלהינו, באהבה את יום (בשבת: השבת הזה לקדשה ולמנוחה ואת יום) הכפורים הזה, למחילה ולסליחה ולכפרה, ולמחלה בו את כל עונותינו, מקרא קדש, זכר ליציאת מצרים.

במוסף ממשיכים בעמוד הבא

בערבית, בשחרית ובמנחה:
אלהינו ואלהי אבותינו,
יעלה ויבוא, ויגיע, ויראה, וירצה, וישמע, ויפקד, ויזכר זכרוננו,
ופקדוננו, וזכרון אבותינו, וזכרון משיח בן דוד עבדך,
וזכרון ירושלים עיר קדשך, וזכרון כל עמך בית ישראל –
לפניך,
לפליטה, לטובה, לחן ולחסד ולרחמים, לחיים ולשלום
ביום הכפורים הזה
זכרנו, יי, אלהינו, בו – לטובה,
ופקדנו בו – לברכה, והושיענו בו – לחיים,
ובדבר ישועה ורחמים, חוס וחסנו, ורחם עלינו והושיענו,
כי אליך עינינו, כי אל מלך חנון ורחום אתה.
ממשיכם בעמוד למעלה: "אלהינו ואלהי אבותינו"

1. יש אומרים בשבת: באהבה מקרא קדש.

למוסף:

ומפני חטאינו גלינו מארצנו, ונתרחקנו מעל אדמתנו.
ואין אנחנו יכולים לעשות חובותינו בבית בחירתך,
בבית הגדול והקדוש, שנקרא שמך עליו,
מפני היד השלוחה במקדשך.

יהי רצון מלפניך, יי אלהינו ואלהי אבותינו, מלך רחמן,
שתשוב ותרחם עלינו ועל מקדשך ברחמיך הרבים,
ותבנהו מהרה ותגדל כבודו.

אבינו מלפנו, גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה,
והופע והנשא עלינו לעיני כל חי,

וקרב פזורינו מבין הגוים = ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ.
והביאנו לציזן עירך ברנה = ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם.
ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו:
תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם.

ואת מוסף (בשבת: מוספי יום השבת הזה ויום הכפורים הזה
נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך,
כמו שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך, מפי כבודך,
כאמור:

בשבת:

וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימם
ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונספו.
עלת שבת בשפתו על עלת התמיד ונספה.
(יש מוסיפים: זה קרבן שבת, וקרבן היום כאמור:)

ובעשור לחודש השביעי הזה מקרא קדש יהיה לכם
ועניתם את נפשותיכם
כל מלאכה לא תעשו.

והקרבתם עלה ליהוה ריח ניחח פר בן בקר אחד איל אחד
כבשים בני שנה שבעה תמימם יהיו לכם.

בשבת:

ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג,
עם מקדשי שביעי, כלם ישבעו ויתענגו מטובך,
והשביעי רצית בו וקדשתו, חמדת ימים אותו קראת, זכר למעשה
בראשית.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
מַחֵל לְעוֹנוֹתֵינוּ בַּיּוֹם (וְ"א בַשַּׁבָּת: הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבַיּוֹם) הַכַּפּוּרִים הַזֶּה,
מַחֵה וְהַעֲבִיר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ, כְּאָמֹר:
אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֵה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעַנִּי וְחַטָּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֵּר.
וְנֹאמַר: מַחֲיִיתִי כַעֲב פְּשָׁעֶיךָ וְכַעֲנַן חַטָּאוֹתֶיךָ שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלֶתִיךָ.
וְנֹאמַר: כִּי-בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם
מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, (בַּשַּׁבָּת: רְצָה בְּמִנוּחַתְנוּ)
קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתַן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ,
שִׁבְעֵנוּ מִטּוֹבְךָ, וְשִׁמְחֵנוּ בִּישׁוּעָתְךָ,
(בַּשַּׁבָּת: וְהִנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן שַׁבַּת קִדְשְׁךָ,
וְיִנּוּחוּ בְּהַיְשָׁרָא מִקִּדְשֵׁי שְׁמֶךָ). וְטַהַר לִבְנֵינוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאֵמֶת,
כִּי אַתָּה סֹלְחַן לְיִשְׂרָאֵל וּמַחֲלֵן לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל-דּוֹר,
וּמַבְלַעְדֶּיךָ אֵין לָנוּ מִלֶּךְ מוֹחֵל סוֹלַח.
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלַח לְעוֹנוֹתֵינוּ, וְלְעוֹנוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל,
וּמַעֲבִיר אֲשֵׁמוֹתֵינוּ בְּכָל-שָׁנָה וְשָׁנָה,
מִלֶּךְ עַל-כָּל-הָאָרֶץ, מְקַדֵּשׁ (בַּשַּׁבָּת: הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וַיּוֹם הַכַּפּוּרִים.

רְצָה, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבְתַפְלָתָם,
וְהִשָּׁב אֶת-הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ,
וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וְתַפְלָתָם בְּאַהֲבָה תִקַּבַּל בְּרִצּוֹן,
וְתִהְיֶה לְרִצּוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ.
וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים.
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַמַּחְזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן.

מודים דרבנן:
מודים אֲנַחְנוּ לָךְ, שְׂאֵתָהּ הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר, יוֹצֵרֵנוּ, יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית.
בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ, עַל שֶׁהַחַיִּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ.
כֵּן תַּחֲיֵנוּ וְתַקִּימֵנוּ, וְתִאֶסֶף גְּלוּיֹתֵינוּ לְחִצְרוֹת קִדְשְׁךָ,
לְשִׁמֹּר חֲקֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ, וְלַעֲבֹדְךָ בְּלִבְבַּב שְׁלֵם, עַל שְׂאֵנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ.
בְּרוּךְ אַל הַהוֹדָאוֹת.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, שְׂאֵתָהּ הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד,
צוּר חַיִּינוּ, מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא.
לְדוֹר וָדוֹר נוֹדָה לָךְ וְנִסְפָּר תְּהִלָּתְךָ -
עַל-חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ, וְעַל-נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ,
וְעַל-נִסְיֶיךָ שֶׁבְּכָל-יוֹם עִמָּנוּ, וְעַל-נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל-עֵת -
עָרַב וּבָקֵר וְצִהָרִים.
הַטוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ, וְהִמְרַחֵם כִּי לֹא תִמּוּ חַסְדֶּיךָ,
מִעוֹלָם קָוִינוּ לָךְ.
וְעַל-פִּלְס וְתַבְרֵךְ וְיִתְרוֹמֵם שְׁמֶךָ, מִלְּפָנֵינוּ, תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.
וְכַתֵּב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל-בְּנֵי בְרִיתְךָ.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סְלָה,
וַיְהִלְלוּ אֶת-שְׁמֶךָ בְּאֵמֶת, הֵאֱלֵ יִשׁוּעָתְנוּ וְעֲזָרָתְנוּ סְלָה.
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַטוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נִאֲהָ לְהוֹדוֹת.

בשחרית, במוסף במנחה:
שִׁים שְׁלוֹם, טוֹבָה וּבְרָכָה, חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים
עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ.
בְּרַכְנוּ, אָבִינוּ, כָּלֵנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פְּנֵיךָ,
כִּי בְּאוֹר פְּנֵיךָ נִתְּתָ לָנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ,
תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת-חֶסֶד, וְצִדְקָה וּבְרָכָה
וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם,
וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשְׁלוֹמְךָ.
בְּסִפְּרֵי חַיִּים, בְּרָכָה, וְשְׁלוֹם, וּפְרִיָסָה טוֹבָה נִזְכֵּר.
וְנִכְתֵּב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל-עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וְלְשְׁלוֹם.
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַמְּבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, תְּבוֹא לְפָנֶיךָ תַּפְלָתְנוּ, וְאֵל תַּתְּעַלֵּם מִתַּחֲנָתְנוּ.
שְׂאִין אֲנַחְנוּ עֲזֵי פָנִים וְקָשֵׁי עָרֶף
לִזְמַר לְפָנֶיךָ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ: "צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ",
אֲבָל אֲנַחְנוּ וְאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ:

אֲשַׁמְנוּ. בְּגִדְנוּ. גִּזְלָנוּ. דִּבְרָנוּ דְּפִי.

הֶעֵינּוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. זָדְנוּ. חִמְסָנוּ. טָפְלָנוּ שְׁקָר.

יַעֲצָנוּ רָע. כָּזְבָנוּ. לָצָנוּ. מָרְדְנוּ. נֶאֱצָנוּ. סָרְרָנוּ.

עֵינּוּ. פִּשְׁעָנוּ. צָרְרָנוּ. קִשְׁיָנוּ עָרְף.

רִשְׁעָנוּ. שַׁחַתְנוּ. תַּעֲבָנוּ. תַּעֲיָנוּ. תַּעֲתַעְנוּ.

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ.

וְאַתָּה צָדִיק עַל-כָּל-הַבָּא עָלֵינוּ. כִּי אָמַת עֲשִׂיתָ וְאִנְחָנוּ הִרְשַׁעְנוּ.

מה נאמר לפניך, יושב מרום? = ומה נספר לפניך, שוכן שחקים?

הלא כל-הנסתרות והנגלות אתה יודע.

אתה יודע רזי עולם ותעלומות סתרי כל-חי.

אתה חופש כל-חדרי בטן ובוהן פליות ולב.

אין דבר נעלם ממך, ואין נסתר מנגד עיניך.

ובכן יהי רצון מלפניך, יי אלהינו ואלהי אבותינו,

שתסלח-לנו על-כל-חטאתינו, ותמחל-לנו על-כל-עוונותינו,

ותכפר-לנו על-כל-פשעינו:

על חטא שחטאנו לפניך באנס וברצון.

ועל חטא שחטאנו לפניך באמוץ הלב.

ועל חטא שחטאנו לפניך בבלי דעת.

ועל חטא שחטאנו לפניך בכטוי שפתיים.

ועל חטא שחטאנו לפניך בגלוי ובסתר.

ועל חטא שחטאנו לפניך בגלוי עריות.

ועל חטא שחטאנו לפניך בדבור פה.

ועל חטא שחטאנו לפניך בדעת ובמרמה.

ועל חטא שחטאנו לפניך בהרהור הלב.

ועל חטא שחטאנו לפניך בהונאת רע.

ועל חטא שחטאנו לפניך בודוי פה.

ועל חטא שחטאנו לפניך בויעירת זנות.

ועל חטא שחטאנו לפניך בזדון ובשגגה.

ועל חטא שחטאנו לפניך בזלזול הורים ומורים.

על חטא שחטאנו לפניך בחזק יד.

ועל חטא שחטאנו לפניך בחלול השם.

ועל חטא שחטאנו לפניך בטפשות פה.

ועל חטא שחטאנו לפניך בטמאת שפתיים.

ועל חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע.

ועל חטא שחטאנו לפניך ביודעים ובלא יודעים.

ועל כלם אלוה סליחות. סלח-לנו. מחל-לנו. כפר-לנו.

ועל חטא שחטאנו לפניך בכפת שחד.

ועל חטא שחטאנו לפניך בכחש ובכזב.

ועל חטא שחטאנו לפניך בלשון הרע.

ועל חטא שחטאנו לפניך בלצון.

ועל חטא שחטאנו לפניך במשא ובמתן.

ועל חטא שחטאנו לפניך במאכל ובמשתה.

ועל חטא שחטאנו לפניך בנשף ובמר בית.

ועל חטא שחטאנו לפניך בנטית גרון.

ועל חטא שחטאנו לפניך בשיח שפתותינו.

ועל חטא שחטאנו לפניך בשקור עין.

ועל חטא שחטאנו לפניך בעינים רמות.

ועל חטא שחטאנו לפניך בעזות מצח.

ועל כלם אלוה סליחות. סלח-לנו. מחל-לנו. כפר-לנו.

ועל חטא שחטאנו לפניך בפריקת על.

ועל חטא שחטאנו לפניך בפלילות.

ועל חטא שחטאנו לפניך בצדית רע.

ועל חטא שחטאנו לפניך בצרות עין.

ועל חטא שחטאנו לפניך בקלות ראש.

ועל חטא שחטאנו לפניך בקשיות ערף.

ועל חטא שחטאנו לפניך בריצת רגלים להרע.

ועל חטא שחטאנו לפניך ברכילות.

ועל חטא שחטאנו לפניך בשכועת שוא.

ועל חטא שחטאנו לפניך בשנאת חנם.

ועל חטא שחטאנו לפניך בתשומת יד.

ועל חטא שחטאנו לפניך בתמהון לבב.

ועל כלם אלוה סליחות. סלח-לנו. מחל-לנו. כפר-לנו.

ועל חטאים שאנו חייבים עליהם עולה.
 ועל חטאים שאנו חייבים עליהם חטאת.
 ועל חטאים שאנו חייבים עליהם קרבן עולה ויורד.
 ועל חטאים שאנו חייבים עליהם אשם ודאי ואשם תלוי.
 ועל חטאים שאנו חייבים עליהם מכת מרדות.
 ועל חטאים שאנו חייבים עליהם מלקות ארבעים.
 ועל חטאים שאנו חייבים עליהם מיתה בידי שמים.
 ועל חטאים שאנו חייבים עליהם כרת וערירי.
 ועל חטאים שאנו חייבים עליהם ארבע מיתות בית דין:
 סקילה, שרפה, הרג, וחנוק.

על-מצות "עשה" ועל-מצות "לא תעשה",
 בין שיש בה "קום עשה" ובין שאין בה "קום עשה",
 את-הגלויים לנו ואת-שאיןם גלויים לנו.
 את-הגלויים לנו – כבר אמרנום לפניך והודינו לך עליהם.
 ואת-שאיןם גלויים לנו – לפניך הם גלויים וידועים, כדבר שנאמר:
 הנסתרת ליהוה אלהינו
 והנגלת לנו ולבנינו עד-עולם לעשות את-כל-דברי התורה הזאת.
 כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל בכל-דור ודור,
 ומבלעדיך אין לנו מלך מוחל וסולח.

אלהי, עד שלא נוצרתי – איני כדאי,
 ועכשו שנוצרתי – כאלו לא נוצרתי,
 עפר אני בחיי – קל וְחומר במיתתי:
 הרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלמה.
 יהי רצון מלפניך, יי אלהי ואלהי אבותי,
 שלא אחטא עוד, ומה שחטאתי לפניך – מחק ברחמיך הרבים,
 אבל לא על-ידי יסורים וחללים רעים.

אלהי, נצר לשוני מרע, ושפתי מדבר מרמה.
 ולמקללי נפשי תדם, ונפשי כעפר לכל תהיה.
 פתח לבי בתורתך, ובמצותיך תרדף נפשי.
 וכל-החושבים עלי רעה – מהרה הפך עצתם וקלקל מחשבתם.
 עשה למען שמך, עשה למען ימינך,

עשה למען קדשך, עשה למען תורתך.
 למען יחלצון ידיך הושיעה ימינך וענני.
 יהיו לרצון | אמרי-פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגאלי.
 עשה שלום במרומו, הוא יעשה שלום עלינו ועל-כל-ישראל,
 ואמרו אמן.

יהי רצון לפניך, יי אלהינו ואלהי אבותינו,
 שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, ותן חלקנו בתורתך.
 ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות.
 וערבה ליהוה מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וכשנים קדמנית.

קדיש שלם
 יתגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא די-ברא כרעותה,
 וימליך מלכותה בחיכוך וביומיו ובחיי דכל-בית ישראל,
 בעגלא ובזמן קריב. ואמרו אמן.
 יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא.
 יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל
 שמה דקדשא בריך הוא
 לעלא לעלא מכל-ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא
 דאמירן בעלמא. ואמרו אמן.
 תתקבל צלותהון ובעותהון דכל-ישראל קדם אבוהון די-בשמיא.
 ואמרו אמן.
 יהא שלמא רבא מן-שמיא וחיים עלינו ועל-כל-ישראל. ואמרו אמן.
 עשה שלום [י"א השלום] במרומו, הוא יעשה שלום עלינו ועל-כל-ישראל.
 ואמרו אמן.

יש אומרים בליל יום כפור:
 לדוד מזמור
 ליהוה הארץ ומלוואה תבל וישבי בה.
 כיהוא על-ימים יסדה ועל-נהרות יכוננה.
 מי-יעלה בהר-יהוה ומי-יקום במקום קדשו.
 נקי כפים ובר-לבב
 אשר | לא-נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה.
 ישא ברכה מאת יהוה וצדקה מאלהי ישעו.

זֶה דֹר דְרָשׁוּי מִבְּקָשׁי פְּנִיךָ יַעֲקֹב סֵלָה.
 שָׂאוּ שְׁעָרַיִם | רְאֵשׁיכֶם וְהִנְשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹאוּ מִלֶּךְ הַכְּבוֹד.
 מִי זֶה מִלֶּךְ הַכְּבוֹד יְהוָה עֲזוֹז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה.
 שָׂאוּ שְׁעָרַיִם | רְאֵשׁיכֶם וּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹאוּ מִלֶּךְ הַכְּבוֹד.
 מִי הוּא זֶה מִלֶּךְ הַכְּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מִלֶּךְ הַכְּבוֹד סֵלָה.

שחרית

יש מוסיפים אחרי פסוקי דזמרא:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קְרִאתֶיךָ יְהוָה.
 אֲדַנִּי שְׂמֵעָה בְּקוֹלִי תִהְיֶינָה אֲזַנֶיךָ קְשׁוּבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי.
 אִם-עוֹנוֹת תִּשְׁמָרֶינִי אֲדַנִּי מִי יַעֲמֹד?
 כִּי-עֲמַךְ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּנְרָא:
 קִנִּיתִי יְהוָה קִנְיָתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחֵלְתִי.
 נַפְשִׁי לֹא-דַנִּי מִשְׁמָרִים לְבַקֵּר שְׁמָרִים לְבַקֵּר.
 יַחַל יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוָה כִּי-עַם-יְהוָה הַחֹסֵד וְהַרְבֵּה עֲמּוֹ פְדוֹת.
 וְהוּא יַפְדֶּה אֶת-יִשְׂרָאֵל מִכָּל עוֹנוֹתָיו.

אחרי ברכת "וצר אור", יש מוסיפים כאשר אומרים פיוטי היוצר.
 אור עולם באוצר חיים, אורות מאפל אמר ויהי.

בחזרת הש"ץ פותחים את הפיוטים:
 מסוד חכמים ונבונים = ומלמד דעת מבינים –
 אפתחהפי בתפלה ובתחנונים
 לחלות ולחנן פני (מלך מלכי המלכים ו)אדוני האדונים.

הפיוט הזה נהוג לקרוא ביו"כ:

אתה הוא אלהינו = בשמים ובארץ.
 גבור ונערץ = דגול מרבכה.
 הוא שח ויהי = וצוה ונבראו.
 זכרו לנצח = חי עולמים.
 טהור עינים = יושב סתר.
 כתרו ישועה = לבושו צדקה.
 מעטהו קנאה = נאפד נקמה.

סְתָרוֹ יוֹשֵׁר = עֲצָתוֹ אֲמוּנָה.
 פְּעֻלָּתוֹ אֱמֶת = צְדִיק וְיֵשֶׁר.
 קָרוֹב לְקוֹרְאָיו בְּאֵמֶת, רֵם וּמִתְנַשֵּׂא,
 שׁוֹכֵן שְׁחָקִים, תּוֹלֵה-אָרֶץ עַל-בְּלִימָה.
 חַי וְקַיִם נוֹרָא וּמְרוֹם וְקָדוֹשׁ.

לפני מוסף החזן קורא בלחש:

הַנְּנִי, הַעֲנֵי מִמַּעַשׁ, נִרְעַשׁ וְנִפְחָד מִפְּחַד יוֹשֵׁב תַּחֲלוֹת יִשְׂרָאֵל.
 בְּאֵתִי לְעַמּוֹד וְלִהְתַּחַנֵּן לְפָנֶיךָ עַל-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שָׁלַחוּנִי,
 וְאֶף-עַל-פִּי שְׂאִינִי כְּדָאִי וְהַגּוֹן לְכָךְ.
 לְכֵן, אֲבַקֵּשׁ מִמֶּךָ, אֱלֹהֵי אֲבֹרָהִם, אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב,
 יְיָ, יְיָ, אֵל, רַחוּם וְחַנּוּן, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שְׂדֵי, אִים וְנוֹרָא –
 הִיחַ-נָּא מַצְלִיחַ דְּרַפִּי אֲשֶׁר אֲנִכִּי הוֹלֵךְ,
 וְעוֹמֵד לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עָלַי וְעַל-שׁוֹלְחִי.
 וְנָא אֶל-תִּפְשִׁיעַם בַּחֲטָאֵתִי, וְאֶל-תַּחֲיִבִּם בְּעוֹנוֹתַי, כִּי חוֹטָא וּפּוֹשַׁע אָנִי,
 וְאֶל-יִפְלְמוֹ בְּפִשְׁעֵי, וְאֶל-יִבּוֹשׁוּ בִי, וְאֶל-אֲבוֹשׁ בָּם.
 וְקַבֵּל תְּפִלָּתִי כַּתְּפִלַּת זְקֵן וְרִגִיל וּפְרָקוֹ נָאָה וְזִקְנּוֹ מִגְדָּל וְקוֹלוֹ נְעִים,
 וּמַעֲרַב בְּדַעַת עַם הַבְּרִיּוֹת. וְתַגְעַר בְּשִׁטְן לְבַל יִשְׁטַנֵּנִי.
 וַיְהִי-נָּא דְלוֹגְנּוּ עָלֶיךָ אֶהְבֵּה, וּפִשְׁעֵינוּ תִּכְסֶּה בְּאֶהְבֵּה.
 וְכָל-צָרוֹת וְרַעוֹת הַפְּדֻ-נָּא לָנוּ וְלְכָל-יִשְׂרָאֵל
 לְשִׁשׁוֹן וְלִשְׁמִחָה לְחַיִּים וְלִשְׁלוֹם. וְהֶאֱמַת וְהִשְׁלוֹם אֶהְבּוּ.
 וְאֵל-יְהִי שׁוֹם מְכַשׁוֹל בַּתְּפִלָּתִי.
 וַיְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְיָ, אֱלֹהֵי אֲבֹרָהִם, אֱלֹהֵי יִצְחָק, וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב,
 הָאֵל הַגְּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיּוֹן, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה –
 שְׁכַל-הַמְּלָאכִים שֶׁהֵם פּוֹעֲלֵי תְּפִלוֹת
 יְכִיאוּ תְּפִלָּתִי לְפָנֶי כֶּסֶף כְּבוֹדֶךָ, וַיִּפְּיְצוּ אוֹתָהּ לְפָנֶיךָ,
 בְּעֵבֹר כָּל-הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים וְהַתְּמִימִים וְהַיִּשְׁרָיִם
 וּבְעֵבֹר כְּבוֹד שְׁמֶךָ הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא.
 כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. בְּרוּךְ אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה .

פיוטים למוסף

וּנְתַנֶּה תְּקֵף-קִדְשֵׁת-הַיּוֹם כִּי הוּא נוֹרָא וְאִים,
 וְבוֹ תִּנְשָׂא מַלְכוּתְךָ וַיִּכּוֹן בַּחֲסֵד כְּסָאֶךָ,
 וְתִשָּׁב עָלָיו בְּאֵמֶת.

אמת כי אתה הוא דין ומוכיח ויודע ועד, וכותב וחיתם [וסופר ומונה], ותזכר כל-הנשכחות, ומאליו יקרא, ותפתח ספר הזכרונות, וחיתם-יד כל-אדם בו.

ובשופר גדול יתקע, = וקול דממה [דקה] ישמע. ומלאכים יחפזון, = וחיל ורעדה יאחזון. ויאמרו הנה יום הדין לפקד על-צבא-מרום בדין, כי לא יזכו בעיניך בדין.

וכל-באי עולם יעברון לפניך בבני מרון: י"א כבנומרון כבקרת רועה עדרו מעביר צאנו תחת שבטו – כן תעביר ותספר ותמנה ותפקד נפש כל-חי. ותחתך קצבה לכל-בריה, ותכתב את-גזר דינם.

בראש השנה יכתבון = וביום [צום] כפזר יחתמו: כמה יעברון וכמה יבראון, מי יחיה ומי ימות. מי בקצו ומי לא בקצו.

מי במים ומי באש, מי בחרב ומי בחיה, מי ברעב ומי בצמא, מי ברעש ומי במגפה, מי בחניקה ומי בסקילה. מי ינוח ומי ינוע, מי ישקט ומי יטרף, מי ישלו ומי יתסר, מי יעני ומי יעשר, מי ישפל ומי ירום.

ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את-רע הגזרה.

כי כשמך כן תהלתך: קשה לכעוס ונוח לרצות, כי לא תחפץ במות המת, כי אם בשובו מדרכו וחייה. ועד יום מותו תחפה-לו, אם ישוב – מיד תקבלו. אמת כי אתה הוא יוצרם, ואתה יודע יצרם, כי הם בשר ודם.

אדם – יסודו מעפר וסופו לעפר, בנפשו יביא לחמו. משול כחרס הנשבר, כחציר יבש וכציץ נוכל, כצל עובר וכענן כלה, וכרוח נושבת וכאבק פורח, וכחלום יעוף.

ואתה הוא מלך, אל, חי וקים: אין קצבה לשנותיך. = ואין קץ לארץ ימיה, ואין לשער מרכבות כבודך. = ואין לפרש עילום שמך. שמך נאה לך. = ואתה נאה לשמך. ושמו קראת בשמך.

עשה למען שמך. וקדש את-שמך על-מקדישי שמך – בעבור כבוד שמך הנערץ והנקדש כסוד שיח שרפי-קדש המקדישים שמך בקדש – דרי מעלה עם דרי מטה – קוראים ומשלישים בשלוש קדשה בקדש, קדושה:

חזן: כפתוב על-יד נביאך, וקרא זה אל-זה ואמר: חזן וקהל: קדוש | קדוש קדוש יהנה צבאות מלא כל-הארץ כבודו. חזן: כבודו מלא עולם, משרתיו שואלים זה לזה: "איה מקום כבודו?" לעמתם "ברוך" יאמרו:

חזן וקהל: ברוך כבוד-יהוה ממקומו. חזן: ממקומו הוא יפן ברחמים, ויחן עם המיוחדים שמו: ערב ובקר בכל-יום תמיד, פעמים באהבה "שמע" אומרים – חזן וקהל: שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה | אחד.

חזן: הוא אלהינו, הוא אבינו, הוא מלכנו, הוא מושיענו. והוא ישמיענו ברחמי שנית, לעיני כל-חי, "להיות לכם לאלהים – חזן וקהל: אני יהוה אלהיכם".

חזן: אדיר אדירנו – יהנה אדירנו מה-אדיר שמך בכל-הארץ. והיה יהוה למלך על-כל-הארץ ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד. ובדברי קדשך כתוב לאמר:

חזן וקהל: ימלך יהוה | לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללו-יה. חזן: לדר ודר נגיד גדלך, ולנצח נצחים קדשתך נקדיש, ושכחך, אלהינו, מפנינו לא ימוש לעולם ועד, כי אל מלך גדול וקדוש אתה.

חמול על-מעשיך, ותשמח במעשיך, ויאמרו לך חוסיך בצדקך עמוסיך: "תקדש אדון על-כל-מעשיך." כי מקדישיך בקדשתך קדשת, נאה לקדוש פאר מקדושים.

ובכֵן, יתְקַדֵּשׁ שִׁמְךָ, יי אֱלֹהֵינוּ, עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ,
וְעַל־יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ וְעַל־צִיּוֹן מְשֻׁכֵן כְּבוֹדְךָ,
וְעַל־מַלְכוּת בֵּית־דָּוִד מְשִׁיחֲךָ וְעַל־מְכוֹנְךָ וְהִיכָלְךָ.

עוֹד יִזְכָּר־לָנוּ אַהֲבַת־אֵינְךָ אֲדוֹנֵינוּ,
וּבְכֵן הַנֶּעֱקֵד יִשְׁבִּית מַדִּינָנוּ,
וּבְזִכּוֹת הַתֵּם יוֹצֵא [הַיּוֹם] לְצַדֵּק דִּינָנוּ,
כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לְאֲדוֹנֵינוּ.

בְּאֵין מְלִיץ יִשָּׁר מוֹל מַגִּיד פֶּשַׁע,
תִּגִּיד לִיעֶקֶב דְּבָר, חֶק וּמִשְׁפָּט,
וְצַדִּיקוֹ בְּמִשְׁפָּט, הַמְלִיךְ הַמִּשְׁפָּט.

הָאוֹחֵז בְּיַד מִדַּת מִשְׁפָּט, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא אֵל אֲמוֹנָה.
הַבוֹחֵן וּבוֹדֵק גַּנְזֵי נִסְתָּרוֹת, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא בּוֹחֵן כְּלוֹת.
הַגּוֹאֵל מִמּוֹת וּפּוֹדֵה מִשַּׁחַת, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא גּוֹאֵל חֶזֶק.
הַדֵּן יְחִידֵי לְבָאֵי עוֹלָם, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא דֵּין אֲמַת.
הַהַגּוֹי בְּ"אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה", וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא הָיָה וְהוּא וְיִהְיֶה.
הַהִדְאִי: כִּשְׁמוֹ כֵּן תִּהְלֶתוּ, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא וְאֵין בְּלֶתוּ.
הַזּוֹכֵר לְמִזְכִּירָיו טוֹבוֹת זְכוֹרוֹנוֹת, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא זּוֹכֵר הַבְּרִית.
הַחוֹתֵךְ חַיִּים לְכָל־חַי, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא חַי וְקַיִם.
הַטּוֹב, וּמְטִיב לְרַעִים וְלְטוֹבִים, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא טוֹב לְכָל.
הַיּוֹדֵעַ יֵצֵר כָּל־יְצוּרִים, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא יוֹצֵרם בְּבִטָּן.
הַכֹּל יָכוֹל וְכוֹלֵלם יַחַד, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא כֹל יָכוֹל.
הַלֵּךְ בְּסֵתֵר בְּצֵל, שְׂדֵי, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא לְבָדוּ הוּא.
הַמְמַלִּיךְ מַלְכִים וְלוֹ הַמְלוֹכָה, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא מְלִיךְ עוֹלָם.
הַנוֹהֵג בְּחִסְדּוֹ עִם כָּל־דּוֹר, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא נוֹצֵר חֶסֶד.
הַסּוֹבֵל, וּמַעֲלִים עֵינַי מִסּוֹרְרִים, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא סוֹלֵחַ סֵלָה.
הַעֲלִיּוֹן, וְעֵינָיו אֶל־יִרְאָיו, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא עוֹנֶה־לְחַשׁ.
הַפּוֹתֵחַ שְׁעַר לְדוֹפְקֵי בְּתוּבוֹה, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא פְּתוּחָה יְדוּ.
הַצּוֹפֶה לְרַשָּׁע וְחַפֵּץ לְהַצְדִּיקוֹ, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא צַדִּיק וְיִשָּׁר.
הַקָּצֵר בְּזַעַם וּמְאָרִיךְ אֶף, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא קָשֶׁה לְכַעֵס.
הַרְחוּם, וּמְקַדֵּם רַחֲמִים לְרַגְזוֹ, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא רַךְ לְרַצוֹת.
הַשְּׂוֶה, וּמִשְׁוֶה קֶטוֹן וְגָדוֹל, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא שׁוֹפֵט צַדִּיק.
הַתֵּם, וּמִתְמַם עִם תְּמִימִים, וְכֹל מְאָמִינִים שֶׁהוּא תְּמִים פְּעוּלוֹ.

תִּשְׁגַּב לְבַדְךָ וְתִמְלֹךְ עַל־כָּל בְּיַחוּד, כִּכְתוּב:
וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ
בַּיּוֹם הַהוּא יְהוָה יְהוָה אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד.

וַיֵּאֲתִיו כֹּל לְעַבְדְּךָ וַיְבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדְךָ
וַיִּגִּידוּ בְּאֵיִם צַדִּיקָה, וַיְדַרְשׁוּךָ עַמִּים לֹא יָדְעוּךָ
וַיְהַלְלוּךָ כָּל־אֶפְסֵי־אָרֶץ וַיִּזְמְרוּ תְּמִיד "יִגְדֵל יי".
וַיִּזְבְּחוּ לְךָ אֶת־זְבַחֵיהֶם [נ"א: וַיִּזְנְחוּ אֶת־עֲצָבֵיהֶם]
וַיַּחֲפְרוּ עִם פְּסִילֵיהֶם וַיִּטּוּ שְׂכָם־אֶחָד לְעַבְדְּךָ,
וַיִּירָאוּךָ מִבְּקִשֵׁי פְּנֶיךָ [נ"א: וַיִּירָאוּךָ עִם שִׁמְשׁ]
וַיִּכְפְּרוּ כַּח מַלְכוּתְךָ. וַיִּלְמְדוּ [נ"א: וַיִּלְמְדוּ] תּוֹעִים בִּינָה
וַיִּמְלְלוּ אֶת־גְּבוּרַתְךָ וַיִּנְשָׂאוּךָ מִתְנַשֵּׂא לְכָל־לְרֹאשׁ,
וַיִּסְלְדוּ בְּחִילָה פְּנֶיךָ וַיַּעֲטְרוּךָ נִזְר תְּפָאֲרָה.
וַיִּפְצְחוּ הָרִים רִנָּה וַיִּצְהָלוּ אֵיִם בְּמִלְכָךָ
וַיִּקְבְּלוּ עַל־מַלְכוּתְךָ [עֲלֵיהֶם],
וַיִּרְוּמוּךָ בְּקֶהֱל עַם וַיִּשְׁמְעוּ רַחוּקִים וַיָּבוֹאוּ
וַיִּתְּנוּ לְךָ כֶּתֶר מְלוּכָה.

בְּקִשָּׁה עַל שְׁלֹמֹת תְּפִילַת הַחֲזוֹן, וְנֹאמַר לֹאוּ דוֹקָא עַל יְדֵי הַחֲזוֹן:
אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהֵי אֲבוֹתֵינוּ

הָיָה עִם־פִּיפְיוֹת שְׁלוּחֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
הַעוֹמְדִים לְבַקֵּשׁ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים מִלְּפָנֶיךָ עַל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל.
הוֹרֵם מִה שְׂיִאֲמְרוּ, הַבִּינֵם מִה שְׂיִדְבְּרוּ,
הַשִּׁיבֵם מִה שְׂיִשְׁאַלוּ, יָדַעַם הֵיךְ יִפְאָרוּ.
בְּאוֹר פְּנֶיךָ יִהְלְכוּן בְּרַךְ לְךָ יְבָרְכוּן,
עַמְּךָ – בְּפִיהֶם יְבָרְכוּן, וּמִבְּרָכוֹת פִּיךָ יִתְבָּרְכוּן.
עַמְּךָ – לְפָנֶיךָ יַעֲבִירוּן וְהֵם בְּתוֹךְ יַעֲבִירוּן.
עֵינֵי עַמְּךָ בָּם תְּלוֹיּוֹת וְעֵינֵיהֶם לְךָ מִיַּחְלוֹת.
גְּשִׁים מוֹל שׁוֹד [נ"א: אַרְוֹן הַקָּדֵשׁ] לְהִלְחָמָה לְשַׁכֵּךְ כְּעַם וְחִימָה.
וְעַמְּךָ מִסְּבִיבִים אוֹתָם כַּחוֹמָה,
וְאֵתָהּ [מִן־הַשָּׁמַיִם] תִּשְׁגִּיחַ אוֹתָם לְרַחֲמָה.
עֵין נוֹשָׂאִים לְךָ לְשָׁמַיִם לֵב שׁוֹפְכִים נִכְחָךְ כְּמַיִם,
וְאֵתָהּ תִּשְׁמַע (מִן) הַשָּׁמַיִם.
שְׁלֵא יִכְשְׁלוּ בְּלִשׁוֹנָם, וְלֹא יִנְקְשׁוּ בְּשִׁנּוֹנָם,

ולא יבושו במשענם, ולא יכלמו כם שאונם,

ואל יאמר פיהם דבר שלא כרצונך.

כי חנוניך, יי אלהינו, המה חנונים ומלמדיך המה מלמדים,

כמו שידענו, יי אלהינו, את אשר תחן יוחן, ואת אשר תרחם ירחם,

ככתוב בתורתך: וחנתי את אשר אחן ורחמתי את אשר ארחם.

ונאמר: אל יבושו בי | קנייך אדני יהוה צבאות

אל יכלמו בי מבקשיך אלהי ישראל.

בקשת החזן:

אוחילה לאל אחלה פניו, אשאלה ממנו מענה לשון.

אשר בקהל עם אשירה עזו, אביעה רננות בעד מפעליו.

לאדם מערכי לב ומיהוה מענה לשון.

אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך.

יהיו לרצון | אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגאלי.

בברכת הודאה בחזרת הש"ץ מוסיפים בכל תפלות ו"כ:

אבינו מלכנו, זכר רחמיך וכבוש כעסך, וכלה: דבר וחרב ורעב ושבי ומשחית

ועון ומגפה ופגע רע, וכל מחלה וכל תקלה וכל קטטה וכל מיני פרעניות

וכל גזרה רעה ושאנת חנם – מעלינו ומעל כל בני בריתך.

החזן קורא, והקהל עונה 'אמן' אחרי כל בקשה:

היום תאמצנו. היום תברכנו. היום תגדלנו. היום תדרשנו לטובה.

היום תשמע שועתנו. היום תקבל ברחמים וברצון את תפלתנו. היום

תתמכנו בימין צדקך.

קהל: כהיום הזה תביאנו ששים ושמחים בבנין שלם. ככתוב:

והביאותים אלה הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי

עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי

כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים.

ונאמר: ויצונו יהוה לעשות את כל החקים האלה

ליראה את יהוה אלהינו

לשוב לנו כל הימים לחיתנו כהיום הזה.

ונאמר: וצדקה תהיה לנו

כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני יהוה אלהינו

כאשר צונו.

וצדקה וברכה ורחמים וחסדים ושלום

יהיה לנו ולכל ישראל עד העולם.

עמידה לנעילה

אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך.

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו,

אלהי אברהם, אלהי יצחק, ואלהי יעקב.

האל הגדול הגבור והנורא, אל עליון,

גומל חסדים טובים, וקונה הכל, וזוכר חסדי אבות,

ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה.

זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים,

וחתמנו בספר החיים, למענה אלהים חיים.

מלך עוזר ומושיע ומגן. ברוך אתה יי, מגן אברהם.

אתה גבור לעולם, אדני, מחיה מתים אתה,

רב להושיע מוריד הטל,

מכלכל חיים בחסד, מחיה מתים ברחמים רבים,

סומך נופלים, ורופא חולים, ומתיר אסורים,

ומקים אמונתו לישני עפר,

מי כמוך בעל גבורות? =

ומי דומה לך, מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה?

מי כמוך, אב הרחמים? זוכר יצוריו לחיים ברחמים.

ונאמן אתה להחיות מתים. ברוך אתה יי, מחיה המתים.

אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום והללוך סלה.

ובכן, תן פחדך, יי אלהינו, על כל מעשיך,

ואימתך על כל מה שבראת.

וייראוך כל המעשים, וישתחוו לפניך כל הברואים,

ויעשו כלם אגדה אחת לעשות רצונך בלבב שלם.

כמו שידענו, יי אלהינו, שהשלטון לפניך, עז בידך וגבורה בימינך,

ושמך נורא על כל מה שבראת.

ובכז, תן כבוד, יי, לעמך, תהלה ליראיך, ותקנה לדורשיך, ופתחון-פה למיחלים לך, שמחה לארצך וששון לעירך, וצמיחת קרן לדוד עבדך, ועריכת-נר לבן-ישי משיחך – במהרה בימינו.

ובכז, צדיקים יראו וישמחו, וישרים יעלו, וחסידים ברנה יגילו, ועולתה תקפץ-פיה, וכל-הרשעה כלה כעשן תכלה, כי תעביר ממשלת זדון מן-הארץ.

ותמלך אתה, יי, לבדך על-כל-מעשיך – בהר ציון משכן כבודך, ובירושלים עיר קדשך. כפתוב בדברי קדשך: ימלך יהוה לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה.

קדוש אתה ונורא שמך, ואין אלוה מבצעך. כפתוב: ויגבה יהוה צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה. ברוך אתה יי, המלך הקדוש.

אתה בחרתנו מכל-העמים, אהבת אותנו ורצית בנו, ורוממתנו מכל-הלשונות, וקדשתנו במצותיך, וקרבתנו מלכנו לעבודתך, ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת. ותתן-לנו, יי אלהינו, באהבה

את-יום (בשבת: השבת הנה לקדשה ולמנוחה ואת-יום) הכפורים הנה, למחילה ולסליחה ולכפרה, ולמחל-בו את-כל-עונותינו, מקרא קדש², זכר ליציאת מצרים.

אלהינו ואלהי אבותינו, יעלה ויבוא, ויגיע, ויראה, וירצה, וישמע, ויפקד, ויזכר וזכוננו, ופקדוננו, וזכרון אבותינו, וזכרון משיח בן-דוד עבדך, וזכרון ירושלים עיר קדשך, וזכרון כל-עמך בית ישראל – לפניך,

לפליטה, לטובה, לחן ולחסד ולרחמים, לחיים ולשלום ביום הכפורים הנה

זכרנו, יי, אלהינו, בו – לטובה, ופקדנו בו – לברכה, והושיענו בו – לחיים,

2. יש אומרים בשבת: באהבה מקרא קדש.

ובדבר ישועה ורחמים, חוס וחנו, ורחם עלינו והושיענו, כי אליך עינינו, כי אל מלך חנון ורחום אתה.

אלהינו ואלהי אבותינו,

מחל לעונותינו ביום (יא בשבת: השבת הנה וכיום) הכפורים הנה,

מחה והעבר פשעינו וחטאתינו מנגד עיניך, כאמור:

אנכי אנכי הוא מחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכר.

ונאמר: מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאותיך שובה אלי כי גאלתיך.

ונאמר: כי-ביום הנה יכפר עליכם לטהר אתכם

מכל חטאתיכם לפני יהוה תטהרו.

אלהינו ואלהי אבותינו, (בשבת: רצה במנוחתנו)

קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך,

שבצענו מטובך, ושמחנו בישועתך,

(בשבת: והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך,

וינוחו בה ישראל מקדשי שמך). וטהר לבנו לעבדך באמת,

כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל בכל-דור,

ומבלעדיך אין לנו מלך מוחל סולח.

ברוך אתה יי, מלך מוחל וסולח לעונותינו, ולעונות בית ישראל,

ומעביר אשמותינו בכל-שנה ושנה,

מלך על-כל-הארץ, מקדש (בשבת: השבת ו) ישראל ויום הכפורים.

רצה, יי אלהינו, בעמך ישראל ובתפלתם,

והשב את-העבודה לדביר ביתך,

ואשי ישראל ותפלתם באהבה תקבל ברצון,

ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך.

ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים.

ברוך אתה יי, המחזיר שכינתו לציון.

מודים דרבנן:

מודים אנחנו לך, שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו,

אלהי כל-בשר, יוצרנו, יוצר בראשית.

ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש, על שהחיייתנו וקימתנו.

כן תחינו ותקימנו, ותאסף גליותינו לחצרות קדשך,

לשמר חקיך ולעשות רצונך, ולעבדך בלבב שלם, על שאנחנו מודים לך.

ברוך אל ההודאות.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, שְׂאֵתָהּ הוּא יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד,
צוּר חַיִּינוּ, מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ אֵתָהּ הוּא.

לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לָךְ וְנִסְפֵר תְּהִלָּתְךָ –

עַל-חַיֵּינוּ הַמְסוּרִים בְּיָדְךָ, וְעַל-נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ,
וְעַל-נִסְיָךְ שֶׁבְּכָל-יוֹם עִמָּנוּ, וְעַל-נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל-עֵת –
עָרַב וְבָקֵר וְצִהְרִים.

הַטוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ, וְהִמְרַחַם כִּי לֹא תִמּוּ חַסְדֶיךָ,
מֵעוֹלָם קוֹיֵנוּ לָךְ.

וְעַל-כֹּלֵם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמֵם שְׁמֶךָ, מִלְּכַנּוּ, תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.

וְחַתֵּם לְחַיִּים טוֹבִים כָּל-בְּנֵי בְרִיתְךָ.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֵלָה,

וַיְהִלְלוּ אֶת-שְׁמֶךָ בְּאֵמֶת, הָאֵל יִשׁוּעַתָּנוּ וְעִזְרַתָּנוּ סֵלָה.

בְּרוּךְ אַתָּה יי, הַטוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נִאֶה לְהוֹדוֹת.

כאשר הכהנים עולים לדוכן, החזן קורא:

כהנים!

כהנים: ברוך אתה, יי אלהינו, מלך העולם,

אשר קדשנו בקדשתו של אהרן,

וצונו לברך את-עמו ישראל באהבה.

יברכה יהוה וישמרה.

יאר יהוה | פניו אליך ויחנך.

ישא יהוה | פניו אליך וישם לך שלום.

מי שחלם חלום רע יבקש על חלומו, ויכוון לסיים עם החזן:

אדיר במרום, שוכן בגבורה, אתה שלום ושמך שלום.

יהי רצון שתשים עלינו ועל-כל-עמך בית ישראל

חיים וברכה למשמרת שלום.

שים שלום, טובה וברכה, חן וחסד ורחמים

עלינו ועל-כל-ישראל עמך.

ברכנו, אבינו, כלנו כאחד באור פניך,

כי באור פניך נתת לנו, יי אלהינו,

תורת חיים ואהבת-חסד, וצדקה וברכה

ורחמים וחיים ושלום,

וטוב בעיניך לברך את-עמך ישראל בכל-עת ובכל-שעה בשלומך.

בספר חיים, ברכה, ושלום, ופרנסה טובה נזכר.

ונחתם לפניך אנחנו וכל-עמך בית ישראל לחיים טובים ושלום.

ברוך אתה יי, המברך את-עמו ישראל בשלום.

אלהינו ואלהי אבותינו, תבוא לפניך תפלתנו, ואל תתעלם מתחנונו.

שאינ אנחנו עזי פנים וקשי ערף

לומר לפניך, יי אלהינו ואלהי אבותינו: "צדיקים אנחנו ולא חטאנו",

אבל אנחנו ואבותינו חטאנו:

אשמנו. בגדנו. גזלנו. דברנו דפי.

העוינו. והרשענו. זדנו. חמסנו. טפלנו שקר.

יעצנו רע. כזבנו. לצנו. מרדנו. נאצנו. סררנו.

עוינו. פשענו. צררנו. קשינו ערף.

רשענו. שחתנו. תעבנו. תעינו. תעתענו.

סרנו ממצותיך וממשפטיך הטובים ולא שוה-לנו.

ואתה צדיק על-כל-הבא עלינו. כי אמת עשית ואנחנו הרשענו.

מה נאמר לפניך, יושב מרום? = ומה נספר לפניך, שוכן שחקים?

הלא כל-הנסתרות והנגלות אתה יודע.

אתה נותן יד לפושעים, וימינך פשוטה לקבל שבים.

ותלמדנו, יי אלהינו, להתודות לפניך על-כל-עונותינו,

למען נחדל מעשך ידינו.

ותקבלנו בתשובה שלמה לפניך כאשים וכניחוחים,

למען דבריך אשר אמרת.

אין קץ לאשי חבותינו, ואין מספר לניחוחי אשמותינו.

ואתה יודע שאחריתנו רמה ותולעה: לפיכך הרבית סליחתנו.

מה אנחנו? מה חיינו? מה חסדנו? מה צדקנו? מה ישועתנו? מה כחנו?

מה גבורתנו? מה נאמר לפניך, יי אלהינו ואלהי אבותינו?

הלא כל-הגבורים כאין לפניך, ואנשי השם כלא היו, וחכמים כבלי מדע,

ונבונים כבלי השפל. כי רב מעשיהם תהו, וימי חיייהם הכל לפניך. ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל.

אתה הבדלת אנוש מראש ותכיריהו לעמד לפניך. כי מי יאמר לך מה תפעל? ואם יצדק מה יתן-לך? ותתן לנו, יי אלהינו, באהבה את-יום [צום] הכפרים הזה, קץ ומחילה וסליחה על-כל-עונותינו, למען נחדל מעשק ידינו, ונשוב אליך לעשות חקי רצונך בלבב שלם. ואתה ברחמיך הרבים רחם עלינו, כי לא תחפץ בהשחתת עולם. שנאמר: דרשו יהוה בהמצאו קראהו בהיותו קרוב. ונאמר: יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבתיו וישב אל-יהוה וירחמהו ואל-אלהינו כי-ירבה לסלוח. ואתה אלוה סליחות, חנון ורחום, ארך-אפים ורב-חסד ואמת ומרבה להיטיב, ורוצה אתה בתשובת רשעים, ואין אתה חפץ במיתתם, שנאמר: אמר אליהם חי-אני | נאם | אדני יהוה אם-אחפץ במות הרשע כי אם-בשוב רשע מדרכו וחייה שובו שובו מדרכיכם הרעים ולמה תמותו בית ישראל. ונאמר: החפץ אחפץ מות רשע נאם אדני יהוה הלוא בשובו מדרכיו וחייה ונאמר: כי לא אחפץ במות המת נאם אדני יהוה והשיבו וחיו. כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל בבל-דור-ודור, ומבלעדיך אין לנו מלך מוחל וסולח.

אלהי, עד שלא נוצרתי איני כדאי, ועכשו שנוצרתי כאלו לא נוצרתי. עפר אני בחיי, קל וחרמר במיתתי. הרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלמה. יהי רצון מלפניך, יי אלהי ואלהי אבותי, שלא אחטא עוד. ומה שחטאתי לפניך מחק ברחמיך הרבים, אבל לא על-ידי יסורים וחליים רעים.

אלהי, נצר לשוני מרע, ושפתי מדבר מרמה. ולמקללי נפשי תדם, ונפשי כעפר לכל תהיה. פתח לבי בתורתך, ובמצותיך תרדף נפשי.

וכל-החושבים עלי רעה – מהרה הפך עצתם וקלקל מחשבתם. עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען קדשך, עשה למען תורתך. למען יחלצון ידיך הושיעה ימינך וענני. יהיו לרצון | אמרי-פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגאלי. עשה שלום במרומי, הוא יעשה שלום עלינו ועל-כל-ישראל, ואמרו אמן.

יהי רצון לפניך, יי אלהינו ואלהי אבותינו, שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, ותן חלקנו בתורתך. ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות. וערבה ליהוה מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וכשנים קדמניות.

בנעימה קדושה

אגודה אחת לעשות רצונך

בתקוה לימים טובים יותר: *נחמה ליבוביץ* אמרה שהאור"ם הוא הפרודיה של אותה אגודה.

שלטון

כן בקהלת [ח ד] וכן במחזור *גולדשמידט*, וראה מאמר של מאיר בר-אילן בקובץ *כתבור הרים* 'ע' 266.

פתחון-פה למיחלים לך, שמחה לארצך

יש לחזנים לא מנוסים נטייה לעצור או להוריד קולם בין שני האיברים האלה, אלא כל הפסקה 'ובכן תן כבוד' היא משפט אחד ארוך בלי כל סיבה לעצור באמצע. וראוי להרים את הקול במילים 'למיחלים לך' בצפייה להמשך המשפט.

אלוה

מלעיל, ויש לבטא ה' בסוף: אחרי הפתח, כמו 'אפרוח'.

ומבלעדיך אין לנו מלך מוחל וסולח (אלא אתה)

נפתלי וידר עמד על כך שהיו שתי נוסחות, אחת שכללו 'ומבלעדיך', ואחרת שכללה 'אלא אתה', ואין צורך או יתרון בכפילות.

בספר חיים ... נזכר. ונכתב ...

הפרדת 'נזכר' מ'ונכתב' על פי *בירנבוים*.

לעלא לעלא

צריך לקרוא מלעיל, בניגוד למרבית המילים בארמית. מקור הביטוי (בכפל התיבה) בתרגום לתוכחה [דברים כח], ולכן נכון לא להוסיף את 'י' החיבור, כי בתרגום איננה.

שחרית

המלך

עליית החזן בתיבה זאת מתאימה לענ"ד כל השנה ובשלוש רגלים. כי ארבעת התארים [האל, הגדול, הגבור, הנורא] נזכרו קודם בקיצור, וכאן הרחיב הפייטן ופרש. אך 'המלך' לא היה ביניהם, ולכן טבעי להפסיק שם.

אתה הוא אלהינו בשמים ובארץ

חלוקת הפיוט במחזורים רבים מטעה את הציבור, ויש שמאבדים את כל ההקבלות של הפיוט. [כגון 'גבור ונערץ' = 'דגול מרבבה', 'הוא שח ויהי' = 'צוה ונבראו וכו']

חי וקים

צירוף זה מצוי בתפילות רבות. אף בערבית קוראים כן. אך לא מצאנו הביטוי 'קים' תמיד, שאין בו כל הגיון. אלא יש לקרוא 'תמיד ימלך עלינו ...'

אבינו מלכנו:

קרע רוע גזר דינו

העיר הרב חיים זוננפלד (בעלון ענג שבת) כי יש לקרוא "קרע רוע גזר, דינו". ולא ברור למה כתב כן. אולי הבין מן הט"ו שכתב שיש לקרוא "רוע גזר" בנשימה אחת (כדי שלא יישמע שמבקש מה' לגזור את דינו) שצריך להפסיק לפני 'דינו'. אבל נראה פשוט שיש לחבר אותם, ורק להפסיק מעט אחרי 'קרע'.

מחק

כן נראה לענ"ד כי הדקדוק היום מחייב לנקד פתח כמו בעמידה לחול, אף כי מחק מצוי בדפוסים.

זכר כי עפר אנחנו

בסידורים רבים יש 'זכר' [ה'מקור'], אך הוא משמש בדרך כלל במקרא רק להוראות ומצוות השם. לא ראוי שניתן להקב"ה הוראות ופקודות. הניקוד 'זכור' פחות מתאים כי הוא מציין עובדה, אך עיקר 'אבינו מלכנו' בקשות.

חננו ועננו

חננו בקמץ קטן. מנהג נאה הוא לקרוא את הקטע בשקט, כי לא נכון לספר בקול רם [קל וחומר לא לשיר] שאין בנו מעשים.

מוסף

הנני העני ממעש

ראוי שהחזן יקרא תפלה זאת **בלחש**, כי יש בו כמה עניינים שלא טוב לספר בקול, ולא רק העדר המעשים של החזן. אך מה נעשה שיש חזנים שחשוב להם לסלסל בקולם? אף ענין השטן איננו לרוח חכמים רבים, אשר סוברים שהשטן איננו אלא משל. הקריאה 'דילוגנו' מיוסד על מדרש הפסוק 'ודגלו עלי אהבה': יהי נא דילוגנו עליך אהבה. ופירושו: קבל את תפלתנו באהבה למרות השגיאות שבה.

ונתנה תוקף קדושת-היום

הסיפור שנכתב על רבי אמנון הופרך על ידי מציאת פיוט עתיק של הקליר, אשר מתכתבת עם הפיוט 'ונתנה תוקף', ובכך נודע כי 'ונתנה תוקף' עתיק עוד יותר. מחברו איננו ידוע. [נראה על כך במרשתת במאמר של שולמית אליצור]. הרעיון, שנקבע גורלנו בימים הנוראים ואף התשובה והתפלה צריכים להתרכז בימים אלה, נוגדת במידה רבה את התפישה שבכל עת יכול האדם לתקן, ואין זאת גזרה, אלא לעולם יש תקווה.

המנגינה: חלוקת השורות נעשתה על פי הקריאה הנכונה ככל האפשר. כאשר עקבתי בחוברת זאת בשעת התפלה, החזן זימר את המילים במנגינה ידועה שהלחין יאיר רוזנבלום. והבחנתי שבעצם חפר את המילים בכל הפיוט **בדיוק** כמו שחלקתי, מתחלת הפיוט ועד סוף המנגינה, ללא כל שינוי. נראה כי מלמעלה הכריז הקב"ה כי זאת מנגינה ראויה לפיוט. ומי יתן ומלחינים אחרים ילמדו כמוהו להתאים את המנגינה למילים, ולא כמו רבים שעבורם המנגינה עיקר ללא קשר עם הבנת המילים.

בבתי כנסת רבים קוראים את הסיום [לקראת הקדושה] במנגינת לכת שמחה. יתכן שהדבר נועד להפיג את המתח שנוצר מן הפחד האופף את התפלה. אך מנגינה כזאת יוצרת גם אי-התאמה, באשר הקטע הזה נמשך כהקדמה לקדושה, שודאי זקוקה לכובד ראש וכוונה יתרה.

כבני מרון: במקור ככל הנראה **כְּבָנִימְרוֹן**, שמשוה את הרועה המונה את צאנו למפקד חיל גדול המונה את חייליו, כי כן לעתים משמש $\nu\mu\epsilon\rho\omicron\nu$ ביוונית וברומית.

האוחז ביז מדת משפט

כמו בפיוט 'אתה הוא אלהינו בשמים ובארץ' [המוזכר לעיל], פיוט זה סובל מחיבורי משפטים לא נכונים בפי העם. השגיאה נוצרה כנראה כי נהגו הקהל להצטרף באמירת 'וכל מאמינים ...', אחרי שהחזן הקדים במילים שלפניו, בלי לשים לב שבעצם אמירת הקהל נועדה לחזק את דברי החזן שכבר נאמרו זה עתה.

עלינו: סגירת ההיכל לפסוק 'שהם משתחווים ...' בימים הנוראים

יש לשאול למה לסגור את ההיכל באמירת הפסוק. בארצות הנצרות סוגרים את ההיכל בתיבות 'שלא שם חלקנו ... ככל המונס' בתירוץ אפולוֹגְטִי כלשהו. ובטור כתוב על 'עלינו' (בימי החול) 'וכשיגיע אל 'ככל המונס' יפסיק מעט קודם שיאמר 'ואנחנו כורעים ומשתחווים' שלא יהא נראה כאילו חוזר למעלה' (כלומר להדגיש ש'ואנחנו' הוא בניגוד - ולא תוספת - לנאמר לעיל).

האם נוסח הטור לא כָּלל את הפסוק המצונזר 'שהם משתחווים . . . !' לדעת פרופ' דב רפל הוא בוודאי הכיר את הנוסח מסידורו של רב עמרם גאון ומסידור הרמב"ם. אבל נראה כי כבר לא אמרו את הפסוק. וההפסק בין 'המונס' ל'זאנחנו' נועד לתת שהייה לקורא לומר את הפסוק **בלחש**. ולא העז הטור לכתוב את זה במפורש, והעביר את המסורת רק בעל פה.

ועוד במחזור ליום כיפור של **אברהם נפת**: 'בעבור שהמתפללים לא ישכחו לאמור את המלים בשקט, החליטו לסגור את הארון פסוק לפני זה ולפתוח . . . היום החזרנו את השורה לתוך התפילה, אבל נשאר המנהג בכמה מקומות לסגור את הארון'. וראוי להחזיר עטרה ליושנה: לא לסגור את הארון בימים הנוראים, ובימות השנה לא להפסיק לפני הכריעה.

ועל הכריעה עצמה: יש שפורסים מפה מול הפנים בעת ההשתחוויה בגלל האיסור להשתחוות על אבן **מִשְׁפָּחִית**. (יש אומרים שמ'משכית' נגזרה המלה 'מוֹזָאִיקָה'). ולכן כתוב בשולחן ערוך (או"ח קלא) שנהגו לפזר עשבים על הרצפה כדי להפסיק בין הפנים לרצפה.

ומבאר שם **באר היטב**: **בראש השנה אינו צריך עשבים, דאין נופלים על פניהם, רק כורעים ומשתחווים בעלינו, אבל ביום כפור נופלים על פניהם בסדר העבודה**.

אוחילה לאל

זאת בקשת החזן, וראוי שרק הוא יקראנה.